

บทความวิจัย

รูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 4H สำหรับเยาวชนในชุมชนเขตเมือง กรณีศึกษาเทศบาลนครยะลา

สุริยัน ยูโซ๊ะ*

สุชาดา ลือศิริวิวงศ์**

ศักรินทร์ ชนประชา***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อสร้างกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิต 4H สำหรับเยาวชนในชุมชนเขตเมือง และ (2) เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานตามกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 4H สำหรับเยาวชนในชุมชนเขตเมือง กรณีศึกษาเทศบาลนครยะลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นเยาวชนในพื้นที่เทศบาลนครยะลา ซึ่งเป็นเยาวชนกลุ่มเสี่ยง ต่อการเกิดปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอายุระหว่าง 15 – 20 ปี จำนวน 40 คน วิธีการดำเนินวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ (1) การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของเยาวชน (2) การเตรียมกลุ่มเยาวชน (3) การวางแผนและเตรียมจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต (4) การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 4H สำหรับเยาวชน และ (5) การสรุปผล การประเมิน และติดตามผล ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ แบบบันทึกส่วนบุคคล และแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

(1) การสร้างกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 4H สำหรับเยาวชน โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน กำหนดการสร้างทักษะชีวิต 4 ด้าน ได้แก่ Head ทักษะชีวิตด้านผู้นำ Hand ทักษะชีวิตด้านความร่วมมือ Heart ทักษะชีวิตด้านสุขภาพ Heart ทักษะชีวิตด้านจิตใจ เริ่มต้นจากการสร้างกลุ่มเยาวชนธรรมดาทั่วไปให้เป็นผู้นำเยาวชน แล้วเชื่อมโยงสู่สังคม สามารถให้ความร่วมมือผู้อื่นในสังคมได้ รวมทั้งเยาวชนมีสุขภาพแข็งแรงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม ปัญญา โดยใช้รอยยิ้ม เป็นจุดเริ่มต้นของความสุข ผ่านการเข้าร่วมอย่างมีคุณค่าผ่านทางกิจกรรม ความเป็นผู้นำ สามารถให้ความร่วมมือในสังคม รวมทั้งมีสุขภาพและสุขภาวะที่ดี ทั้งกาย จิตใจ สังคมและปัญญา รวมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตสาธารณะที่ดี อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

(2) ผลการประเมินการดำเนินกิจกรรม พบว่า กิจกรรมทั้ง 4 โครงการ มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่ใช้ในกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต การมีส่วนร่วมของเยาวชนทุกคน และฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการอำนวยความสะดวกด้าน

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

** ดร. (การพัฒนาชุมชน) อาจารย์ประจำภาควิชาศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

*** ดร. (การพัฒนาชุมชน) อาจารย์ประจำภาควิชาศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

สถานที่ในการกิจกรรม เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 4H สำหรับเยาวชน อยู่ในระดับมากที่สุด

ปัจจัยที่เอื้อต่อจัดกิจกรรม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของทีมวิจัยและภาคี ความสามารถของวิทยากรและทีมวิจัย รวมทั้งงบประมาณสนับสนุนจากทั้งภาครัฐและเอกชน และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมได้แก่ เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ภาระหน้าที่ของเยาวชน ช่วงเวลาในการจัดกิจกรรม กิจกรรมละลายพฤติกรรม และประเพณีที่แตกต่างกันของกลุ่มเยาวชน

คำสำคัญ: ทักษะชีวิต 4H, ผู้นำเยาวชน, กลุ่มเยาวชน “ดาวยิ้ม”, ทักษะชีวิต

RESEARCH

Model of Activity for Life Skills 4H Development of the Youth in Urban Community: Case Study of Yala Municipality*Suriyan Usoh*^{*}*Suchada Titirawiwong*^{**}*Sakkarin Chonpracha*^{***}**Abstract**

The objectives of this action research were to construct life skills development activities 4 H for the juveniles in urban, to study the effect of the implementation 4H activities: case study of Yala City Municipality. The samples were 40 people of the juveniles who lived in the area of Yala City Municipality and they have the age between 15–20 years old and they were at risk of developing problems in the three southernmost provinces. The research processes were 5 steps. The first step was studying on problems and needs of the youth. The second step was preparing the youth. The third step was planning and preparing on life skills development activities 4 H. The forth step was the implementation 4H activities and the fifth step was follow up, evaluation and conclusion. The collection data of this research was qualitative method which the research instruments were participating observing interviewing, personal journal form and evaluating form on participant's satisfaction. The data was analyzed by percentage, arithmetic mean and standard deviation. The results of this research were

1) The constructing life skills development activities 4H for the juveniles in urban has 4 aspects are Head: Leadership Skills, Hand: Co-operative Skills, Heath: Health Skills and Heart: Psychological Skills. The Process started at constructing group of juveniles from general people for they can cooperate with others in society and they were healthy Including psychological, social and intellectual. The Youth had the opportunity to participate in various activities with a sense that they are valuable.

2) The effect of the implementation 4H activities: case study of Yala City Municipality found that 4H activities were consistent with the activities for the development of life skills. Such as the participation of young

^{*} Graduate of Master, Department of Education, Community Development, Faculty of Education, Prince of Songkhla University, Pattani Campus.

^{**} Ph.D. (Community Development) Lecturer, of Education, Community Development, Faculty of Education, Prince of Songkhla University, Pattani Campus.

^{***} Ph.D. (Community Development) Lecturer, of Education, Community Development, Faculty of Education, Prince of Songkhla University, Pattani Campus

people and those involved. The juveniles who participant were satisfied toward participating in 4H activities in the highest level. The factors contributing to the event were the participation of the research team and associates, ability of the trainer and research team including financial support from both public and private. In other hand, the implementation 4H activities had various obstacles were unrest situation in the three southernmost provinces, routine workload of youth, the duration of activities program and differences in culture and tradition of youth who were participant.

Keywords: life skill 4H, leader the youth, Youngstar smilesclub, life skill

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ เป็นสังคมที่กำลังพัฒนาไปในทุกๆ ด้าน อาทิเช่น ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและการเมือง การพัฒนาสังคมที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและเกิดการเรียนรู้สังคมนั้นจะต้องเริ่มพัฒนาในระดับท้องถิ่นและระดับรากหญ้า คือในระดับเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ในการพัฒนาและการเรียนรู้ชุมชนนั้นจะต้องเริ่มพัฒนาที่คน ให้เป็นคนดีและคนเก่ง โดยที่ให้ประชาชนเรียนรู้สภาพทั่วไป สภาพความเป็นอยู่ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นเป็นปัจจัยสำคัญ และเป็นกลไกสำคัญต่อการพัฒนาและความสงบสุขของสังคมและประเทศชาติ (โครงการเรียนรู้ร่วมกัน สร้างสรรค์ชุมชน ,2548)

เยาวชนเป็นทรัพยากรที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต้องให้ความสำคัญและที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของเยาวชน เยาวชนที่มีภูมิปัญญาและจริยธรรมจะเป็นพลังฐานรากในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้มีความเข้มแข็งภายใต้การแข่งขันของโลกเทคโนโลยีที่ไร้พรมแดนในยุคเศรษฐกิจทุนนิยม แต่ปรากฏการณ์ที่เกี่ยวกับเยาวชนในสังคมไทยเป็นเรื่องที่น่ากังวลเป็นอย่างยิ่ง จากเหตุการณ์ความไม่สงบและความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เยาวชนบางกลุ่มถูกชักนำให้มาเข้าร่วมขบวนการ ถูกปลุกฝังแนวคิดที่แปลกแยกจากประชาชนทั่วไป มีผู้ปลุกกระดมให้มาเป็นกำลังหลักในการเคลื่อนไหวของขบวนการ โดยมีการปกปิดใบหน้า เพื่อไม่ทราบว่าเป็นใครและใช้หลักการทางจิตวิทยาในการสร้างกรอบความคิดให้เชื่อในสิ่งที่ตนเองเห็นว่าแนวคิดของขบวนการก่อความไม่สงบเป็นสิ่งถูกต้องโดยบางครั้ง ก็ได้รับฟังคำคัดค้านจากผู้เป็นบิดามารดา รวมถึงการเก็บรักษาความลับอย่างเคร่งครัด

จากผลกระทบในสถานการณ์การก่อความไม่สงบที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ ทำให้วิถีชีวิตในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ความผูกพันถ้อยทีถ้อยอาศัยระหว่างคนไทยพุทธและมุสลิมอยู่ในสถานะที่แตกต่างจากอดีต โดยตั้งอยู่บนความกลัวและความหวาดระแวง ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเยาวชน ทำให้เยาวชนส่วนใหญ่ใช้ชีวิตไม่เหมือนกับสมัยก่อน การดำเนินชีวิตในแต่ละวัน ในการหาเลี้ยงชีพลำบากขึ้น มีอาการหวาดกลัวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การออกจากบ้านจึงต้องมีความระมัดระวัง เยาวชนบางส่วนที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพราะได้รับความเชื่อในทางที่ไม่ถูกต้อง ปัญหาเสพติดก็เป็นส่วนหนึ่งที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับเยาวชน ซึ่งยาเสพติดสามารถเข้าถึงตัวเยาวชนได้อย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากสภาวะทางจิตใจที่อ่อนแอของเยาวชน ทำให้สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มากำหนดทิศทางการดำเนินชีวิตของเยาวชน นอกจากนั้นการไม่มีความรู้เรื่องทักษะในการดำเนินชีวิต ทำให้เยาวชนใช้ชีวิตประจำวันอย่างไม่ถูกต้อง ทำให้เดือดร้อนกับตัวเองและผู้อื่น

การสร้างกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับเยาวชนในชุมชนเขตเมือง เป็นทางเลือกในการแก้ปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นกับเยาวชน และป้องกันให้เยาวชนห่างไกลจากสิ่งไม่ดีในสังคม การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการแสดงออกที่สร้างสรรค์ของเยาวชน จะทำให้ ปัญหาเยาวชนมีแนวโน้มน้อยลงและจะลดความรุนแรง ที่จะส่งผลกระทบต่อสังคมเช่นกัน การพัฒนาทักษะชีวิต โดยเน้นส่งเสริมสนับสนุนให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เยาวชนมีทักษะชีวิตที่จำเป็น และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข การเสริมสร้างทักษะชีวิต 4H ให้กับผู้นำเยาวชน เพื่อให้ได้ผู้นำเยาวชนรุ่นใหม่ และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชนคนอื่นๆ ได้ รวมทั้งความมีคุณธรรมและจริยธรรม มีทักษะชีวิตที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ศาสดาของศาสนา ได้กล่าวไว้ว่า การยืม คือการให้ทาน (รายงานโดย ดิรฺมิซียฺ หะดีษที่ 2022 เล่ม 6 หน้า 76) และ ศาตราจารย์นายแพทย์.ดร.วิจิตร บุญยะโหดระ กล่าวไว้ว่าศาสตร์ของ “การยืมนอกจากเพื่อสังคมแล้ว การยืมคือยา

ขนานหนึ่งที่จะบรรเทาปัญหาสุขภาพ” จึงสอดคล้องกับผู้วิจัยที่มีแนวคิด ให้อยู่ยืม เป็นสื่อสิ่งหนึ่งในการสร้างรูปแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต 4H ขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง งานวิจัย นำมาใช้ประยุกต์ในกิจกรรม เป็นเนื้อหาที่เป็นเรื่องใกล้ตัวของเยาวชน โดยมีรายละเอียดทั้ง 4 ทักษะ คือ ลำดับที่ 1 ทักษะการเป็นผู้นำ (Head) โดยได้แนวคิดมาจาก ผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ซึ่งกล่าวว่า คือ ผู้กระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน อำนาจความสะดวกให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พัฒนาผู้อื่นด้วยตนเอง (เกื้อ แก้วเกตุ ,2551) ทักษะลำดับที่ 2 คือทักษะด้านความร่วมมือ (Hand) เป็นทักษะที่ต้องนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของเยาวชน ต้องเรียนรู้ในเรื่องของการช่วยเหลือผู้อื่น การเข้าไปมีส่วนร่วม หรือการขอความร่วมมือ การรู้จักการเสียสละ บำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม ลำดับที่ 3 คือทักษะด้านสุขภาพ (Health) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เน้นให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี รวมทั้งมีสุขภาวะแห่งความสุข ซึ่งสอดคล้องกับผู้วิจัยที่จะใช้ อยุ่ยืม เป็นจุดเริ่มต้นของความสุข ใช้อยุ่ยืมเป็นสื่อ ของการทำกิจกรรมให้กับเยาวชน (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10, 2550 – 2554) และทักษะลำดับสุดท้าย ลำดับที่ 4 คือทักษะด้านจิตใจ (Heart) เป็นทักษะที่สำคัญในองค์ประกอบของทักษะชีวิต และถือเป็นหัวใจสำคัญในการดำรงชีวิต รวมทั้งหมดเป็น 4 ทักษะ ซึ่งได้แก่ ทักษะด้านการเป็นผู้นำ ทักษะด้านความร่วมมือ ทักษะด้านสุขภาพ และทักษะด้านจิตใจ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 4H สำหรับเยาวชนในชุมชนเขตเมือง กรณียะลา เทศบาลนครยะลา ที่สอดคล้องกับความต้องการของเยาวชน ผู้วิจัยจึงได้ประสานความร่วมมือไปยังเทศบาลนครยะลา และมีศูนย์ฟ้าใส: เครือข่ายเยาวชน เป็นทีมภาคี และทีมผู้ช่วยวิจัย เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม สร้างรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 4H สำหรับเยาวชนในชุมชนเขตเมืองขึ้น โดยมุ่งเน้นพัฒนาและสร้างกิจกรรมเยาวชนทางเลือกแบบใหม่ให้กับเยาวชน ซึ่งจะเป็นการสร้างทักษะในด้านต่าง ๆ แก่กลุ่มเยาวชน อีกทั้งควรได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้ปกครองและชุมชน โดยคาดหวังให้กิจกรรมที่เกิดขึ้น เป็นปัจจัยสนับสนุนให้เยาวชนได้มีโอกาสพัฒนาทักษะชีวิตของตนเอง ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้น และเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการประยุกต์ใช้เป็นแนวทาง วางแผนงานในการจัดกิจกรรมเยาวชนในชุมชนเขตเมือง เทศบาลนครยะลาในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อสร้างกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิต 4H สำหรับเยาวชนในชุมชนเขตเมือง กรณียะลา เทศบาลนครยะลา
2. เพื่อประเมินผลการดำเนินงานตามกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 4H สำหรับเยาวชนในชุมชนเขตเมือง เทศบาลนครยะลา

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. เกิดรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 4H สำหรับเยาวชนแบบใหม่ โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน กรณียะลา เทศบาลนครยะลา
2. เกิดองค์ความรู้ใหม่ด้านกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต เขตเทศบาลนครยะลา เยาวชนมีทักษะชีวิตที่ดีสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างถูกต้อง
3. เกิดกลุ่มผู้นำเยาวชนรุ่นใหม่ ในเขตเทศบาลนครยะลา ในการให้ความร่วมมือและขอความช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งเยาวชนกล้าแสดงออกถึงความรู้ ความสามารถ ในทางที่ถูกต้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิไลรัตน์ แยมจ่อหอ (2550:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและสังคมของกลุ่มแกนนำเยาวชนตำบลลำสินธุ์ จังหวัดพัทลุง จากการวิจัยพบว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของเยาวชน 2) การเตรียมกลุ่มเป้าหมายและการประเมินศักยภาพ 3) การวางแผนและเตรียมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 5) การสรุปผล การประเมินติดตามผล กิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมดมีจำนวน 12 กิจกรรม ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาศักยภาพของแกนนำเยาวชนกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ ในชุมชนหรือชุมชนอื่นๆ รูปแบบกิจกรรมเริ่มต้นจากการเข้าใจตนเองแล้วเชื่อมโยงสู่สังคม ผลที่เกิดขึ้นได้แก่ แกนนำเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ผู้อื่น และชุมชนของตนเองเพิ่มมากขึ้นเกิดการพัฒนากิจกรรมความคิดเชิงสร้างสรรค์ และสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มแกนนำเยาวชน รวมทั้งมีการจัดตั้งกลุ่มแกนนำเยาวชนอย่างเป็นรูปธรรมในชุมชน

วิธีการดำเนินวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ กลุ่มเยาวชน กลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาในเขตพื้นที่ชายแดนภาคใต้ อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลา ที่มีอายุระหว่าง 15 – 20 ปี สมัครเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 60 คน โดยกำหนดคุณลักษณะของกลุ่มเป้าหมายดังนี้

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นกลุ่มเยาวชนกลุ่มเสี่ยงโดยผู้วิจัยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเขตเมือง เทศบาลนครยะลา ซึ่งได้แก่ กลุ่มเยาวชนฟ้าใส เครือข่ายเยาวชนจังหวัดยะลา กลุ่มเยาวชนสำนึกรักษ์บ้านเกิด กลุ่มเยาวชนเกี้ยวก้อย (เยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่) เยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน เยาวชนที่ไม่ได้เรียนหนังสือ และเยาวชนทั่วไปที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยทำการคัดเลือกตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ และได้เยาวชนจำนวน 40 คน

ตาราง 1 เยาวชนกลุ่มเสี่ยงที่ได้รับการคัดเลือก เข้าร่วมกิจกรรม (เฉพาะผู้อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครยะลา)

สถานะ กลุ่มเยาวชน	จำนวน ประชากร(คน)	เยาวชนกลุ่ม ตัวอย่างที่ได้รับ การคัดเลือก(คน)
1. กลุ่มเยาวชนฟ้าใส : เครือข่ายเยาวชนจังหวัดยะลา	8	3
2. กลุ่มสำนึกรักษ์บ้านเกิด เทศบาลนครยะลา	4	2
3. กลุ่มเยาวชนเกี่ยวก้อย (เยาวชนที่ได้รับผลกระทบจาก เหตุการณ์ความไม่สงบ)	4	4
4. กลุ่มเยาวชนจากสถาบันการศึกษา ในระบบและนอกระบบ		
1. โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง จังหวัดยะลา	6	4
2. โรงเรียนสตรียะลา	2	2
3. โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ	8	5
4. โรงเรียนสตรีอิสลามวิทยา	10	6
5. โรงเรียนพัฒนาวิทยา	8	4
6. วิทยาลัยเทคนิคยะลา	1	1
7. วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา	1	1
8. สถาบันการศึกษาเอกชนสอนศาสนา (ปอเนาะ)	1	1
9. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน	2	2
10. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	1	1
11. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา	1	1
12. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	2	2
5. เยาวชนไม่เรียนหนังสือ	1	1
รวมทั้งหมด	60 คน	40 คน

ที่มา: ใบสมัครเข้าร่วมกิจกรรม “เยาวชนดาวยิ้ม”

2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของเยาวชน

ในช่วงเดือนตุลาคมถึงธันวาคม 2551 ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เขตเทศบาลนครยะลา ซึ่งผู้วิจัยเป็นคนในพื้นที่อยู่แล้ว สามารถเรียนรู้การดำรงชีวิตแบบสังคมเมืองได้ และศึกษาเรียนรู้การดำเนินชีวิตของกลุ่มเยาวชนในพื้นที่ เทศบาลนครยะลาเป็นองค์กรหนึ่งที่ช่วยพัฒนาเมืองนี้ให้น่าอยู่ เป็นแรงสนับสนุนและผลักดันกิจกรรมที่ดีเพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองเสมอมา โดยมีนายกเทศมนตรี เทศบาลนครยะลา คนรุ่นใหม่ไฟแรงเป็นผู้สนับสนุนอยู่เบื้องหลัง

ดังนั้น เมื่อผู้วิจัยเก็บข้อมูลข้างต้น พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่อยู่ในเมืองใหญ่ เสี่ยงต่อการเที่ยวเตร่ ติดยาเสพติด อีกทั้งปัจจุบันนี้ยาเสพติดก็เพิ่มมากขึ้นด้วย ซึ่งนำไปสู่การค้นพบปัญหาและความต้องการของชุมชนในประเด็นเกี่ยวกับเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเยาวชน ซึ่งเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านพฤติกรรมมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การเตรียมกลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยเข้าสู่พื้นที่อีกครั้ง เพื่อตรวจสอบกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งในการดำเนินการต่างๆ นั้น ผู้วิจัยกระทำผ่านคุณมาเรียม ชัยสันทนะ ผู้อำนวยการศูนย์ฟ้าใส: เครือข่ายเยาวชนชนจังหวัด และนายกเทศมนตรี เทศบาลนครยะลา เพื่อนำตัวเองต่อเทศบาลนครยะลาและศูนย์ฟ้าใส: เครือข่ายเยาวชนชนจังหวัดยะลา ขอเข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์ฟ้าใส: เครือข่ายเยาวชนชนจังหวัดยะลา ที่จัดขึ้น และทำการประชาสัมพันธ์โครงการ เปิดรับสมัครเยาวชนที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม สามารถสละเวลาในช่วงปิดเทอมมาเข้าร่วมกิจกรรมได้ ตั้งแต่ต้นเดือนมกราคม ถึงปลายเดือนมกราคม พ.ศ. 2552 เป็นระยะเวลา 1 เดือนเต็ม ผู้วิจัยส่งหนังสือไปตามโรงเรียนต่างๆ เช่นโรงเรียนคณะราษฎรบำรุงจังหวัดโรงเรียนสตรียะลา ซึ่งเป็นโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา โรงเรียนพัฒนาวิทยา โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ และโรงเรียนสังกัดเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ระดับมหาวิทยาลัย คือมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา รวมทั้งส่งหนังสือประชาสัมพันธ์ให้กับเยาวชนที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมทั่วไป ที่สังกัดกลุ่มอยู่แล้วและไม่ได้สังกัดกลุ่มใดๆ และผู้วิจัยยังให้โอกาสกับเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเยาวชนที่มาจากโรงเรียนต่างๆ ในเขตเทศบาลนครยะลา รวมทั้งเยาวชนจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ให้ความสนใจมาสมัครครบทุกสถาบันในเขตเทศบาลนครยะลา ผู้วิจัยจำกัดอายุของเยาวชนตั้งแต่ 15 – 20 ปี และกำหนดเกณฑ์การรับสมัครไว้จำนวน 7 ข้อ โดยมีเยาวชนสมัครมากกว่า 60 คน ทำการคัดเลือกให้เหลือจำนวน 40 คน

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดแผนงานโครงการเตรียมการจัดกิจกรรม

ผู้วิจัยออกแบบกิจกรรม สร้างหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 4H สำหรับเยาวชน โดยสร้างหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต ออกเป็น 4 โครงการใหญ่ สร้างตามความต้องการของเยาวชนและความเหมาะสมของกิจกรรม ผู้วิจัยนำกิจกรรมที่ได้สร้างไว้ ชี้แจงกับเยาวชน “ดาวยิ้ม” ในวันที่ 22 มีนาคม 2552 ซึ่งผู้วิจัย ได้ปรับหลักสูตรโดยให้เยาวชนเป็นผู้ออกแบบกิจกรรมด้วย โดยเยาวชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน

ในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต ทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะชีวิตด้านผู้นำ ทักษะชีวิตด้านความร่วมมือ ทักษะชีวิตด้านสุขภาพและทักษะชีวิตด้านจิตใจ โดยใช้รอยยิ้ม เป็นจุดเริ่มต้นของสื่อกิจกรรมทั้งหมด มีปลายทางแห่งความสุข โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์อย่างมีคุณค่าผ่านการทำกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต

ผู้วิจัยนำแผนงานดังกล่าว เสนอต่อทีมงานวิจัย (ศูนย์ฟ้าใส: เครือข่ายเยาวชนชนจังหวัดยะลา เพื่อตรวจสอบและแก้ไขให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย และตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ หลังจากที่ได้ปรับปรุงแผนงานกิจกรรมตามโครงการ ตามคำแนะนำจากทีมงานวิจัย และผู้วิจัยได้นำแผนงานไปนำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความช่วยเหลือ สนับสนุน เป็นงบประมาณในการทำกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 4 การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต

หลังจากที่ได้สร้างรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 4H ที่มีความสอดคล้องกับเยาวชนในพื้นที่แล้ว จำนวนทั้งหมด 4 โครงการ ผู้วิจัยได้กำหนดให้จัดกิจกรรม ในช่วงที่ นักเรียนปิดภาคเรียน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักศึกษา นักศึกษาในช่วงปิดภาคเรียน และมีความเหมาะสมกับความต้องการของเยาวชนในพื้นที่ จากนั้นผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 4H สำหรับเยาวชน โดยกำหนดแผนตั้งแต่เดือน มกราคม ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ.2552 ตลอดจนการวางแผนตั้งแต่การสรรหาเยาวชน การวางแผนงานการจัดกิจกรรม จนถึงการประเมินผลกิจกรรม

การสร้างกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 4H สำหรับเยาวชน จำนวน 4 โครงการ ดังนี้

- (1) โครงการผู้นำเยาวชนรุ่นใหม่กับทักษะชีวิตแบบพอเพียง
- (2) โครงการสองมือ หนึ่งใจ สร้างรอยยิ้มให้น้อง
- (3) โครงการเยาวชนรักษาสภาพ สร้างด้วยกายเรียนรู้ด้วยใจ
- (4) โครงการความดีเริ่มที่ใจ ความสุขเริ่มต้นที่รอยยิ้ม

ขั้นตอนที่ 5 การสรุปผล และติดตามประเมินผลโครงการ

ขั้นตอนสุดท้ายเป็นการจัดเวทีถอดบทเรียนโดยการจัดแบบสนทนากลุ่ม จำนวน 1 เวที เพื่อทำการสรุปประเด็นในการจัดกิจกรรม และศึกษาถึงผลดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยใช้แบบประเมินกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรม รวมทั้งให้เยาวชนได้นำเสนอความคิดและทบทวนความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตัวเยาวชนเองที่เกิดขึ้นจริง รวมทั้งส่งแบบบันทึกส่วนบุคคลให้กับผู้วิจัย จากนั้น ฟังข้อเสนอแนะจากเยาวชนที่อยากให้มีการปรับปรุงหลักสูตร ที่ได้ใช้ประกอบในการทำกิจกรรม ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา นำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตของกลุ่มเยาวชนแต่ละคน

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 วิธีการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินกิจกรรมโดยได้ร่วมมือกับทางเทศบาลนครยะลา และทีมงานศูนย์ฟ้าใส : เครือข่ายเยาวชนจังหวัดยะลา ในการจัดกิจกรรมเยาวชนระหว่างเดือน ตุลาคม 2551 ถึง เดือน สิงหาคม 2552 โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละขั้นดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่ศึกษา ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลนครยะลา และปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน
2. ขออนุญาตและแนะนำตัวผู้วิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ถึงนายกเทศมนตรีเทศบาลนครยะลา เพื่อแนะนำตัว ในการขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล และการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต
3. ผู้วิจัยสร้างทีมงานวิจัยโดยร่วมกับศูนย์ฟ้าใส : เครือข่ายเยาวชนจังหวัดยะลา ในการช่วยสร้างรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 4H สำหรับเยาวชน
4. เมื่อได้รูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 4H แล้ว ผู้วิจัยได้สร้างหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต จำนวน 4 โครงการ
5. ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนที่ได้กำหนดไว้ โดยมีทีมงานของผู้วิจัย ทำหน้าที่เก็บข้อมูลตามลำดับ
6. เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว นำมาประเมินผล และตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

3.2 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ประกอบไปด้วย เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคุณภาพเป็นหลักและเสริมด้วยวิจัยเชิงปริมาณ ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

- (1) แบบการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ใช้ในการสังเกตรายละเอียดของกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนของรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตของเยาวชนในชุมชนเขตเมือง และสังเกตพฤติกรรมของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม

(2) แบบสัมภาษณ์ ใช้สัมภาษณ์ความรู้สึก ทศนคติที่มีต่อค่าย เป็นข้อคำถามที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นตามกรอบของวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อต้องการทราบแนวความคิด ต่างๆ ว่าเป็นในลักษณะใด ใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในประเด็นที่ต้องการทราบ

(3) แบบบันทึกส่วนบุคคล เป็นการบันทึกรายละเอียดของแต่ละบุคคล เช่น ความรู้ที่ได้รับ ทศนคติที่มีต่อกิจกรรม ผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม

(4) แบบประเมินระดับความพึงพอใจ เป็นข้อความให้เยาวชนแสดงความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 4H สำหรับเยาวชน 5 ระดับ คือ พอใจมากที่สุด พอใจมาก พอใจปานกลาง พอใจน้อย และพอใจน้อยที่สุด

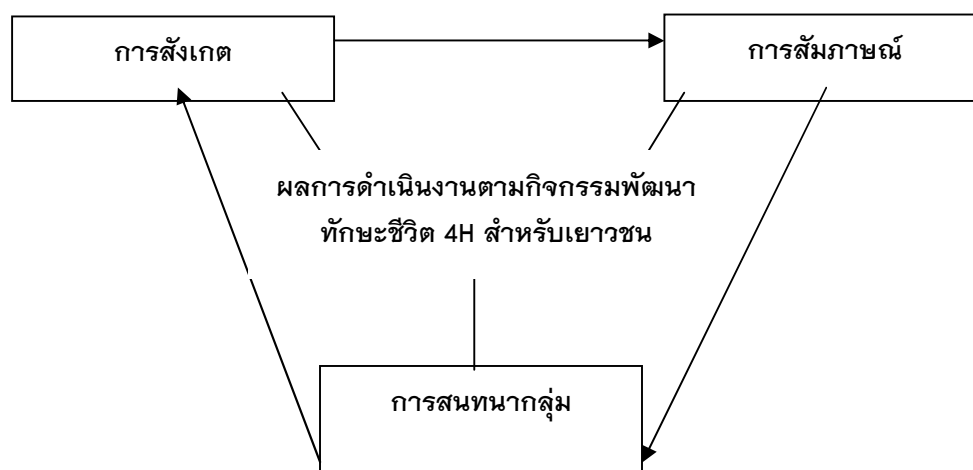
เทคนิคที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การระดมสมอง การใช้บัตรคำ การสนทนากลุ่ม(Focus Group) การใช้กรณีศึกษา (Case Study) การใช้กิจกรรม Walk Rally การพูดและการแสดงความรู้สึก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ เชื่อถือได้ ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบความถูกต้องโดยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Method) ดังภาพประกอบ 4 หลังจากนั้นจะนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ สรุป และอภิปรายผล และเสนอโดยการบรรยายเชิงพรรณนาตามวัตถุประสงค์

ภาพประกอบ 1 การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Method)

2. ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อหาค่าแตกต่างทางสถิติต่างๆ ดังนี้

2.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 4H สำหรับเยาวชน

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การสร้างกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้ ผลการวิจัยพบว่า

(1) การสร้างกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 4H สำหรับเยาวชน โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน กำหนดการสร้างทักษะชีวิต 4 ด้าน ได้แก่ Head ทักษะชีวิตด้านผู้นำ Hand ทักษะชีวิตด้านความร่วมมือ Health ทักษะชีวิตด้านสุขภาพ Heart ทักษะชีวิตด้านจิตใจ เริ่มต้นจากการสร้างกลุ่มเยาวชนธรรมดาทั่วไปให้เป็นผู้นำเยาวชน แล้วเชื่อมโยงสู่สังคม สามารถให้ความร่วมมือผู้อื่นในสังคมได้ รวมทั้งเยาวชนมีสุขภาพแข็งแรงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม ปัญญา โดยใช้รอยยิ้ม เป็นจุดเริ่มต้นของความสุข ผ่านการเข้าร่วมอย่างมีคุณค่าผ่านทางกิจกรรม ความเป็นผู้นำ สามารถให้ความร่วมมือในสังคม รวมทั้งมีสุขภาพและสุขภาวะที่ดี ทั้งกาย จิตใจ สังคมและปัญญา รวมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตสาธารณะที่ดี อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

(2) ผลการศึกษาการดำเนินกิจกรรม พบว่า กิจกรรมทั้ง 4 โครงการ มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่ใช้ในกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต การมีส่วนร่วมของเยาวชนทุกคน และฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการอำนวยความสะดวกด้านสถานที่ในการกิจกรรม เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 4H สำหรับเยาวชน อยู่ในระดับมากที่สุด

ปัจจัยที่เอื้อต่อจัดกิจกรรม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของทีมนักวิจัยและภาคี ความสามารถของวิทยากรและทีมนักวิจัย รวมทั้งงบประมาณสนับสนุนจากทั้งภาครัฐและเอกชน และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมได้แก่ เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ภาระหน้าที่ของเยาวชน ช่วงเวลาในการจัดกิจกรรม กิจกรรมละลายพฤติกรรม และประเพณีที่แตกต่างกันของกลุ่มเยาวชน

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยข้อที่ 1พบว่า การสร้างกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 4H สำหรับเยาวชน โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชน กำหนดการสร้างทักษะชีวิต 4 ด้าน ได้แก่ Head ทักษะชีวิตด้านผู้นำ Hand ทักษะชีวิตด้านความร่วมมือ Health ทักษะชีวิตด้านสุขภาพ Heart ทักษะชีวิตด้านจิตใจ เริ่มต้นจากการสร้างกลุ่มเยาวชนธรรมดาทั่วไปให้เป็นผู้นำเยาวชน แล้วเชื่อมโยงสู่สังคม สามารถให้ความร่วมมือผู้อื่นในสังคมได้ รวมทั้งเยาวชนมีสุขภาพแข็งแรงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม ปัญญา โดยใช้รอยยิ้ม เป็นจุดเริ่มต้นของความสุข ผ่านการเข้าร่วมอย่างมีคุณค่าผ่านทางกิจกรรม ความเป็นผู้นำ สามารถให้ความร่วมมือในสังคม รวมทั้งมีสุขภาพและสุขภาวะที่ดี ทั้งกาย จิตใจ สังคมและปัญญา รวมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตสาธารณะที่ดี อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ผู้วิจัยสามารถสรุปและอภิปรายผลกิจกรรมโครงการพัฒนาทักษะชีวิต 4H จำนวน 4 โครงการ ดังนี้

จากการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาทักษะชีวิตทั้ง 4 กิจกรรม พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลาย มีเทคนิคและหลักสูตรเป็นของตนเอง ที่สามารถให้กลุ่มเยาวชน ได้เกิดการเรียนรู้ได้จริง เนื่องจากว่ากิจกรรมโดยส่วนใหญ่ เป็นการปฏิบัติจริง เสริมด้วยความรู้ความเข้าใจโดยการใช้บรรยาย และทุกกิจกรรมตัวเยาวชนเองได้มีส่วนร่วมทุกกิจกรรม ส่งผลให้เยาวชนเกิดการพัฒนาและเกิดการเปลี่ยนแปลงกับตัวเอง ทั้ง 4 ด้าน หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมจึงได้เกิดองค์ความรู้ใหม่ สามารถรู้ถึงเรื่องทักษะชีวิตของตนเอง สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตัวเองได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของชาติรี ยัมรักษา. (2550). ผลการจัดกิจกรรมนันทนาการในค่ายพักแรมที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยของเยาวชนที่เข้าค่ายพักแรม พบว่า คะแนนเฉลี่ยของการพัฒนาลักษณะ

นิสัย โดยรวมและรายด้าน ก่อนและหลังการทดลอง พบว่าลักษณะนิสัยโดยรวม และรายด้านทุกด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคมและด้านจิตใจ พัฒนาสูงขึ้น

จะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 4H สำหรับเยาวชน โดยเน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของเยาวชนนั้น สามารถช่วยพัฒนาทักษะชีวิตในการปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากปัญหาสังคมของเยาวชนได้ ซึ่งในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต นอกจากเยาวชนจะได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้ทักษะด้านต่างๆ ของชีวิตแล้ว ยังได้รับความรู้เกี่ยวกับปัญหาสังคมในเรื่องต่างๆ ด้วย จึงถือได้ว่าเป็นการพัฒนาทักษะชีวิตที่นักศึกษาสามารถนำไปปฏิบัติตนและพร้อมที่จะเป็นแบบอย่างที่ดี รวมทั้งสร้างเครือข่ายพันธมิตรสำหรับการสร้างและถ่ายทอดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ดีต่อเยาวชนต่อไปได้

ผลการสร้างกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 4H สำหรับเยาวชนสามารถดำเนินกิจกรรมโครงการกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 4H สำหรับเยาวชน คือโครงการผู้นำเยาวชนรุ่นใหม่กับทักษะชีวิตแบบเพียง โครงการสองมือ หนึ่งใจ สร้างรอยยิ้มให้น้อง โครงการเยาวชนรักษ์สุขภาพ สร้างด้วยกาย เรียนรู้ด้วยใจ โครงการความดีเริ่มที่ใจ ความสุขเริ่มต้นที่รอยยิ้ม ได้ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้วางไว้ กล่าวคือ กิจกรรมดำเนินไปอย่างราบรื่น ตามลำดับจนครบทุกกิจกรรม สอดคล้องกับ วิไลรัตน์ แยมจ่อหอ (2550) ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและสังคมของกลุ่มแกนนำเยาวชนตำบลลาลินธุ์ ถึงอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมดมีจำนวน 12 กิจกรรม ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาศักยภาพของแกนนำเยาวชนกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ ในชุมชนหรือชุมชนอื่น ๆ รูปแบบกิจกรรมเริ่มต้นจากการเข้าใจตนเองแล้วเชื่อมโยงสู่สังคม ผลที่เกิดขึ้นได้แก่ แกนนำเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ผู้อื่น และชุมชนของตนเองเพิ่มมากขึ้นเกิดการพัฒนาทักษะความคิดเชิงสร้างสรรค์ และสัมพันธภาพอันดีระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มแกนนำเยาวชน รวมทั้งมีการจัดตั้งกลุ่มแกนนำเยาวชนอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมในชุมชน

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ (2) ผลการศึกษาการดำเนินกิจกรรม พบว่า กิจกรรมทั้ง 4 โครงการ มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่ใช้ในกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต การมีส่วนร่วมของเยาวชนทุกคน และฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการอำนวยความสะดวกด้านสถานที่ในการกิจกรรม เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 4H สำหรับเยาวชน อยู่ในระดับมากที่สุด จากการสร้างรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 4H สำหรับเยาวชน พบว่า การพัฒนาได้สร้างการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มเยาวชนทั้ง 4 ด้าน และมีความพึงพอใจในรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตอยู่ในระดับมากที่สุด กล่าวคือ กลุ่มเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม มีความเห็นว่า การสร้างรูปแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต เป็นสิ่งที่ดี จะทำให้เยาวชนมีกิจกรรมที่ดี เข้าร่วมในช่วงปิดภาคเรียน เยาวชนรู้สึกดี การมีรูปแบบที่ชัดเจนทำให้สามารถดำเนินกิจกรรมไปโดยง่าย เป็นขั้นเป็นตอน เกิดความภาคภูมิใจที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้นำเยาวชน ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ และได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม การมีสุขภาพที่ดีและการสร้างสุขภาวะที่ดี ทั้งกาย จิตใจ สังคม และปัญญา และสร้างนันทนาการให้กับเยาวชนสอดคล้องดังที่ สมบัติ กาญจนกิจ (2544) และ ประพัฒน์ ลักษณะพิสุทธ์ (2534) กล่าวไว้ในเอกสารนโยบายและสถานะที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนด้านนันทนาการ ว่า

1. มีความสำคัญต่อการพัฒนาสุขภาพส่วนบุคคล
2. เป็นกุญแจที่จะสร้างสมดุลของการพัฒนาความเป็นคน
3. มีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิต
4. ลดการทำร้ายตนเองและพฤติกรรมต่อต้านสังคม
5. สร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชนท้องถิ่น

6. ลดค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพ ค่าบริการสังคม และการฟ้องร้องทางกฎหมาย
7. นันทนาการและสวนสาธารณะ มีความสำคัญยิ่งต่อการจุดประกายเศรษฐกิจในชุมชน และ
8. นันทนาการและสวนสาธารณะ พื้นที่โล่ง และธรรมชาติ มีความสำคัญต่อการอยู่รอดเชิงนิเวศของมนุษย์
ดังนั้นหากเยาวชนมีโอกาสได้รวมกลุ่มกันทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นในวิถีที่ตนเองถนัด
หรือมีใจรัก นอกจากจะเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แทนการทำกิจกรรมที่ไม่สร้างสรรค์
หรือสิ้นเปลืองแล้ว ยังทำให้เยาวชนได้เรียนรู้วิธีการทำงานให้ประสบความสำเร็จ วิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
หารอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติ และยังทำให้เกิดความภาคภูมิใจที่สามารถทำสิ่งดีๆ ได้ในแบบฉบับของตนเอง หารือเห็น
คุณค่าของตนเองที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น

ปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของทีมนักวิจัยและภาคี ความสามารถของวิทยากรและทีมนักวิจัย
รวมทั้งงบประมาณสนับสนุนจากทั้งภาครัฐและเอกชน และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมได้แก่ เหตุการณ์
ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ภาระหน้าที่ของเยาวชน ช่วงเวลาในการจัด
กิจกรรม กิจกรรมละลายพฤติกรรม และประเพณีที่แตกต่างกันของกลุ่มเยาวชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยนำไปใช้

1.1 เทศบาลนครยะลา ควรนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนา ปรับปรุง และเสริมสร้างการ
พัฒนา คุณธรรมและจริยธรรม โดยการใช้กิจกรรมเป็นสื่อของการสร้างสรรค์สิ่งที่มีคุณค่าให้กับเยาวชนผ่านการทำ
กิจกรรม

1.2 องค์กรที่มีความเกี่ยวข้องกับเยาวชน อาจนำผลการวิจัยไปใช้ให้เป็นประโยชน์ โดยการนำหลักสูตรและ
เนื้อหาในการจัดกิจกรรม 4H ไปใช้ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของเยาวชน

1.3 หลักสูตรของเนื้อหาควรปรับเปลี่ยน เพื่อให้สอดคล้องกับท้องถิ่นและสภาพแวดล้อมของเยาวชน

1.4 ความเหมาะสมของเวลาในแต่ละกิจกรรมให้มีความพอดีกับเนื้อหาและกิจกรรม เวลาแต่ละกิจกรรมควร
ให้มีเวลาไม่มากและไม่น้อยจนเกินไป

1.5 ควรมีการนำหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 4H ขยายไปใช้ในสถานศึกษาต่างๆ ในจังหวัดยะลา เพื่อ
ส่งเสริมให้สถานศึกษาเห็นความสำคัญของการพัฒนาทักษะชีวิต เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน

1.6 ควรที่จะนำกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต 4H ไปประยุกต์ใช้กับกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของ
เยาวชน ที่มุ่งเน้นการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ควรดูแลเอาใจใส่คอยให้กำลังใจเยาวชนตลอดการทำกิจกรรม เพราะ
เยาวชนต้องเสียสละเวลาและแรงกายในการปฏิบัติกิจกรรมอาจทำให้เกิดความเหนื่อยล้าได้

1.7 ในการจัดกิจกรรมจำเป็นอย่างมากที่จะต้องมีการมีกิจกรรมสันทนาการ หรือกิจกรรมละลายพฤติกรรม
ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มหลังการแบ่งกลุ่มแล้ว เพื่อเป็นการกระชับความสัมพันธ์ ส่งเสริมให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม
ได้ทำความรู้จักคุ้นเคยกันมากขึ้น อันเป็นประโยชน์ต่อการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน ทำให้สมาชิกในกลุ่มมีความร่วมมือ
ร่วมใจกันมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ผู้จัดกิจกรรมต้องเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของกลุ่ม บทบาทและความร่วมมือของสมาชิกแต่ละ
คนในกลุ่ม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเยาวชน ในประเด็นของปัญหาด้านสังคมอื่นๆ เช่น ปัญหาพฤติกรรมของเยาวชน หรือด้านสุขภาวะในการดำเนินชีวิตของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการพัฒนาเนื้อหาหลักสูตรทักษะที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาทักษะชีวิต 4H ที่นำมาใช้ประยุกต์สร้างกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิต เพื่อให้ทราบถึงผลสำเร็จของกิจกรรมแต่ละกิจกรรมของกิจกรรมดังกล่าว

2.3 ควรมีนำแนวคิด 4H มาประยุกต์สร้างกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตอื่นๆ เนื่องจากแนวคิดดังกล่าวเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กและเยาวชนที่หลากหลาย เช่น ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการแก้ไขความขัดแย้ง ทักษะการจัดการกับความเครียด ทักษะการสร้างทางเลือกในการดำเนินชีวิตเพื่อสุขภาพ และทักษะการแบ่งปันและช่วยเหลือ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- เทพ สงวนกิตติพันธ์. 2545. **ทักษะชีวิต**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นฤมล คำอ่อน. 2549. **รูปแบบการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดเขาพระนิมิ ตำบลท่าทอง อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สาขาศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ประวิต เอรารวรรณ์. 2545. **การวิจัยปฏิบัติการ**. กรุงเทพฯ: ยูแพคอินเตอร์ จำกัด.
- ปาริชาติ วิลัยเสถียร (บรรณาธิการ). 2548. **กระบวนการค้นหาคำใหม่กับการเรียนรู้ของชุมชน**. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. 2544. **ภาวะผู้นำ**. กรุงเทพฯ: ธนัชการพิมพ์ จำกัด
- วิไลรัตน์ แยมจ่อหอ. 2550. **กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและสังคมของกลุ่มแกนนำเยาวชนตำบลลำสินธุ์ กิ่งอำเภอสครินทร์ จังหวัดพัทลุง**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- พระมหาสุทิตย์ อาภากรโร (อบอู่). 2548. **นวัตกรรมการเรียนรู้ คน ชุมชน และการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: โครงการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข
- สกล วรเจริญศรี. 2550. **การศึกษาทักษะชีวิตและการสร้างโมเดลกลุ่มฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนวัยรุ่น**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.